

En profesjon i endring?

Det er nødvendig å gjøre et valg knyttet til av hvem og hvordan psykologifaget skal forvaltes. For dagens limbo-tilværelse er ikke å anbefale.

TEKST

Tor Levin Hofgaard

PUBLISERT 7. april 2010



NISJEFORENING ELLER BREDEDE? Det er ikke lenger bare profesjonsstudiet som forvalter bredden i psykologifaget. Skal man møte denne utfordringen ved å bli en nisjeforening som rendyrker det kliniske, eller finnes det andre måter å organisere foreningen på? Landsmøtet 2010 kan bli arenaen for viktige valg for profesjonen og foreningen. Foto: YAY Micro

KOMMENTAR: PROFESJON I ENDRING

I Tidsskriftet har det vært en diskusjon under merkelappen «Profesjonen i endring» etter nyttår. Men debatten om hvem vi representerer som forening, om medlemskriterier og om konsekvensene av utviklingen i faget, i samfunnet og i academia er ikke ny. I realiteten har den pågått siden Landsmøtet i 2005. Den toppet seg første gang under Landsmøtet i 2007, og har nådd nye høyder, med spennende

lederkonferansedebatter, dialogmøter og medlemsmøter i de fleste lokalavdelinger, i de to årene som har gått siden det.

Landsmøtet, Sentralstyret og øvrige tillitsvalgte har som oppgave å forvalte foreningen i tråd med vår formålsparagraf. Det siste punktet i formålparagrafen pålegger oss å «til enhver tid organisere oss slik at vi når våre formål». I dette ligger kjernen i det spørsmålet vi stiller oss nå. Er vi slik organisert at vi når våre formål? Og hvis vi ikke er det, hvilke valg bør vi da gjøre?

Psykologforeningens formål

Mange av våre medlemmer er opptatt av at Psykologforeningen – som naturligvis skal forestå lønnsforhandlinger og sikre gode arbeidsvilkår for medlemmene – i like stor grad skal være en utadrettet, synlig og aktiv samfunnsaktør. De ønsker også at foreningen skal representere hele psykologifaget, at vi skal bidra til å spre det, og sikre at bredden av psykologisk kompetanse blir gjort relevant på de arenaer der det er mulig. Faktisk er dette så grunnleggende for våre medlemmer at det er nedfelt i foreningens «grunnlov»: formålsparagrafen. Der står det blant annet at formålet med foreningen er å forbedre menneskers livsvilkår og livskvalitet, og fremme anvendelse av psykologisk fagkunnskap, slik at befolkningen får den bistand de har behov for og krav på.

«Som en ren klinisk psykologforening vil vi etter hvert bli en nisjeforening for bare en del av psykologien: den som er innrettet mot helse»

Denne brede og utadrettede forståelsen av vårt formål har vært fundamentet i foreningens arbeid i vår 76 år lange historie. Mange vil hevde den er grunnen til at foreningen har maktet å sikre psykologikompetansens unike relevans og status i Norge. Og at den er hjørnesteinen i arbeidet med å nå våre politiske og faglige så vel som økonomiske mål.

Psykologer og psykologien

Men på grunn av våre egne politiske veivalg helt fra stiftelsen kombinert med samfunnsutviklingen generelt og psykologifagets utvikling spesielt er det ikke lenger slik at det bare er de som tar profesjonsstudiet, med autorisasjon som helsepersonell som resultat, som kan påberope seg å forvalte bredden i psykologifaget i Norge (se Bjørnar Olsens innlegg i januarnummeret for detaljer på dette). Denne virkeligheten har vokst frem tydelig over noen tiår, og er resultat av lovendringer både i utdanning, helse og også i EU. I tillegg er den et resultat av psykologifagets stadig større relevans innenfor nærmest alle samfunnsområder, og et økende antall studenter som ønsker å studere faget for å svare på denne etterspørselen etter psykologisk kompetanse. Dette er

utviklingstrekk som ikke lar seg reversere, og som det neppe er ønskelig å reversere for en psykologforening som har spredning av faget som et av sine lovfestede formål.

Så kan man selvsagt si at det er uproblematisk og flott at vi som psykologer ikke lenger har monopol på psykologien. Og at det er helt greit at vi rendyrker oss som en klinisk psykologforening, ettersom vi jo faktisk har hatt stor suksess med å ha en beskyttet helseprofesjonstittel som medlemskriterium. Utvilsomt er dette et helt legitimt perspektiv, som det er lett å finne gode argumenter for. Hvorfor endre noe som har funket?

Likevel avdekker dette vårt organisatoriske dilemma. Som en ren klinisk psykologforening vil foreningen etter hvert bli en nisjeforening for bare en del av psykologien: den som er innrettet mot helse. Og i realiteten har vi da et valg mellom to alternativer: endre formålsparagrafen, eller organisere oss slik at vi fortsatt kan beholde den.

Konsekvensutredning og debatt

Som nevnt er ikke dette dilemmaet noe vi har oppdaget det siste året. I 2005 vedtok Landsmøtet å opprette Konsekvensutredningsutvalget som skulle vurdere hvordan vi kunne forholde oss til den nye virkeligheten. Blant alternativene de drøftet, var å åpne opp for medlemskap for andre enn psykologer for å sikre at vi representerte bredden også i fremtiden. Men likevel da bare for de som tilfredsstilte EuroPsy-kravene til psykologistudier, hvor både de tre bachelor-årene og de to master-årene utelukkende består av psykologi, i tillegg til at de har veiledet praksis i ett år som del av studiet. Et annet alternativ var å jobbe for å utvide den beskyttede tittelen slik at flere kunne bli autoriserte enn de som tok profesjonsstudiet, og dermed kunne bli medlem. Etter klare signaler fra Lederkonferansen i 2006 ble tittelspørsmålet lagt på hyllen. Men medlemskriterieendringer ble ikke avvist.

Resultatet av utredningen var imidlertid at man «på nåværende tidspunkt ikke anbefalte å endre medlemskriteriene», noe som Landsmøtet i 2007 «tok til etterretning». Siden har utviklingen gått sin gang, og flere av Konsekvensutredningsutvalgets forutsetninger er allerede endret. Derfor må vi på nytt stille spørsmålet: Hva er konsekvensene av den utviklingen vi ser? Og hva er det strategisk lurt å gjøre?

Selv om mitt klare inntrykk fra våre møter med ledere og medlemmer i foreningen så langt er at svært få ønsker å endre vår formålsparagraf, ønsker vi nå debatt om nettopp dette. Derfor reiser vi rundt til alle lokalavdelingene for å drøfte disse spørsmålene, og tydeliggjøre alternativer og premisser for å ta beslutninger. I siste instans er det sannsynligvis Landsmøtet i november 2010 som blir arena for en avgjørelse. Sentralstyrets jobb er å legge til rette for debatten før veivalget skjer. Det vesentlige er nå at Psykologforeningen gjør et valg, og at vi sammen staker ut kursen videre etter det. Dagens limbo-tilværelse er ikke å anbefale.

tor@psykologforeningen.no

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 47, nummer 4, 2010, side 358-359

TEKST

Tor Levin Hofgaard, president i Norsk psykologforening